

Erään Heiskasen perunkirjoitus vuodelta 1868

Kirj. Hannu Heiskanen

Seuraavassa on Joensuun maakunta-arkistosta löytynyt talon emäntä **Margreta Paavontytär Heiskasen** perunkirjoitus vuodelta 1868. Margreta oli syntynyt vuonna 1800 ja kuollessaan siis 68-vuotias. Hän oli syntynyt Kuopion pitäjän Enonsalossa kuuluisan talollisen Hörri-Heiskasen pojantytteksi. Hänellä oli miehensä **Paavo Paulinpoika Koistisen** kanssa 11 lasta. Perunkirjasta saa hyvän kuvan aikalaisesta irtaimistosta ja sen arvosta. Vuoden 1868 yhden Suomen markan ostoarvo on vuoden 2009 euroina n. 3,70 €.

PERUKIRJA

Vuonna 1868 Kesäkuun 30 päivänä toimitti alle kirjoittaja perun kirjoituksen ja varteeringin perintötilalla n:o 1 Juojärven kylässä Tuusniemen seurakunnassa Talollisten Heikki Miettisen ja Erik Räsäsen läsnäollessa Talon emännän Margreta Heiskasen kuoleman jälestä, joka kuoli Tammikuun 10 päivänä tänä vuotena, jälkeensä jätti Lesken Paavo Koistisen sekä hänen kanssansa avioliitossa siitettyjä lapsia: poikia Paavo ja Tuomas molemmat laillisessa ijässä ja kuolleen pojan Pietarin perilliset, jotka ovat pois erotetut, tytär Stina naimisessa Loismiehen Matti Woutilaisen kanssa.

Toimitus tapahtui asian omaisten pyynnöstä ja kirkossa kuulutetun ajan päälle, jonka jälkeen leski Paavo Koistinen vaadittiin ylös antamaan asunto tuloiheen ja velkoineen semmoisena kuin oli vainajana kuolemahetkellä, joka ylösantamus tapahtui seuraavalla tavalla:

Hinta Suomen rahassa

Vainajalla ei ollut osaa kiintonaiseen omaisuuteen.

Irtonaista omaisuutta:

Hopeeta:	1 pikari (pullo)	3	
Waskea:	1 Kattila, vetävä 5 kannua	2	
	1 " " 6 "	3	
	1 Kahvipannu	1	
	1 Waskivesikauha		40
Rautaa:	1 pari vanhoja Kärrin rattaita	2	
	1 Wanha muuripata	8	
	1 Keittopata	2	
	1 Pata, vetävä ½ kannua		40

	2 Kirvestä, 1 m. kpl	2	
	5 Wiitaketta, 1 m, "	5	
	5 Sirppiä, 40 penniä "	2	
	1 Kassara		60
	1 Rautaseivät	1	
	2 paria Aatroja, 1 m.50 p. kapp.	3	
	1 Haahlat		50
	1 Hiilinkoukku		40
	1 pari rekirautoja	1	50
Puukaluja:	1 Piimä sammio	2	
	1 Kaljatynnöri	2	
	3 kapp: korvoja 1 m. kapp.	3	
	12 " maitopyttyjä 20 penn.kapp	2	40
	1 Lypsytiinu		40
	2 raintoo 20 penn. kappale		40
	5 kapp. Haravia 10 pniä kapp.		50
	5 " Wiitakevarsia 10 " "		50
	1 Wanha rukki	1	
	2 puista vatia 10 pniä kapp		20
	12 kapp. puisia lusikoita		25
Eläviä:	1 Wanha tamma hevonen	20	
	1 Tamma varsa 2 vuotinen	15	
	5 lypsävää lehmää 25 m. kapp	125	
	1 Hieho vuoden vanha	10	
	1 Härkä 3 " "	12	
	1 Wasikka	2	
	8 Lammasta 2 m kappale	16	
	2 Sikaa 2 m kappale	4	
Waatteita	1 Höyhentyyny ja alusvaate	2	60
	1 Paita ja hame	1	60
	1 Wirsikirja		50
Kalanpyyntöjä	½ Nuottaa	10	
	5 Käsirurkkaa 1 m kappale	5	
	2 Rysää 50 pniä "	1	
	1 Nuottivenhe	4	
	1 Köysvenhe	3	
Summa omaisuudesta		282	63
Ulosmaksettavia velkoja			
	Talolliselle Johan Räsäselle	1000	
	Torpparille Heikki Pantsarille	640	
	Talon emännälle Katrina Poutiaiselle	640	
	Talolliselle Petter Hyväriselle	120	
	" Mikko Woutilaiselle	60	
Summa veloista		2460	
Erityisiä ulosmäänojä			
	Waivasten raha	40	
	Tuomarin sisään ottoraha	80	
	Toimitusmiesten palkka	8	

Tämä asunto tuloineen ja velkoineen on tarkasti ylös annettu saatan valallani vahvistaa jos niin vaadittanee, niin myös tähän toimitukseen olen tyytyväinen.

Tuusniemellä päivä kuin edellä mainittu.

Paavo Koistinen

P. K.

Niin muodoin on ylös annon jälkeen kirjoitettu ja värteerattu, todistaa päivä kuin edellä mainittu.

Heikki Smolander

Toimitusmies

Heikki Miettinen

H. M.

Erik Räsänen

E. R.

Waivasten osa kuitataan: Matti Holpainen

5. Tuusniemen Heiskaset rötöstelijöinä ja kantajina

Kirj. Hannu Heiskanen

Entisaikaan ihmiset olivat sen verran jääräpäisiä ja itsekkäitä, että nykyään ajatellen pienistäkin asioista mentiin oikeuden eteen. Kun kumpikaan osapuoli ei antanut tuumaakaan periksi oli annettava esivallan ratkaista jutut. Toki oli myös muunlaisia käräjäjuttuja. Rikoksia ja rikkeitä lakia vastaan, sekä normaaleja maakauppoihin liittyviä lainhuutojuttuja. Rikosasioista työllistivät eniten viinan kanssa pelaaminen. Oli niin humaluus, viinan valmistus ja myyntijuttuja. Ne tuntuvat rasittaneet aikoinaan vähän joka miestä, kuten ylinopeussakot nykyisin. Siveellisyysrikoksiäkin oli jonkin verran, samoin varkauksia. Muistettakoon että aikalaisen moraalikäsitteen mukaan tuomittiin ihmisiä ankariinkin rangaistuksiin tekosista, jotka nykyisin ovat arkipäivää. Murhat ja tapot harvinaisempia, mutta niiltäkään ei ole välttytty. Pahoinpitelyt ja "ihmisen kova kohtelu" taas enemmänkin arkipäivää.

Orihevosen puraisu kävi kalliiksi

Käräjäjuttu vuodelta 1654: Vehmersalmen enanlahtelaisen **Olli Heiskasen** orihevonen puri tämän sisarta, Leppävirran valkeamäkeläisen **Lauri Matinpoika Soikkasen** vaimoa käsivarteen. Olli ilmoitti aikoneensa leikkauttaa Oriinsa, mutta se ei pelastanut häntä yhdeksän taalarin ankaralta korvaustuomiolta. Asiaa puitiin Leppävirran syyskäräjillä vuonna 1654.

Kaski naapurin maalla

Enanlahdessa **Matti Ollinpoika Heiskanen** oli tehnyt 1700-luvun alkuvuosina syystä tai toisesta kasken naapurinsa puolelle. Heiskasen ja lautamies **Mauno Tuomaisen** välillä annettiin oikeudenkäynnissä tuomio 12.2.1710, jonka mukaan Matin itselleen havittelema Haasiasahon maakappale Hoikanlahenmaasta Enanlahdesta oli tuomittu 600 ruislyhteen kanssa Tuomaiselle. Lisäksi hänen oli ollut korvattava Tuomaiselle yhtä hyvä 3 000 lyhteen kaski kuin se, jonka hän oli tehnyt Tuomaisen maalle.

Poika jatkaa isänsä jutun käräjäointiä

Käräjillä 5.9.1728 **Matti Matinpoika Heiskanen** kertoi, että hänen edesmenneen isänsä **Matti Ollinpoika Heiskasen** ja lautamies **Mauno Tuomaisen** välillä oli annettu oikeudenkäynnissä

tuomio 12.2.1710, jonka mukaan hänen isänsä itselleen havittelema Haasiasahon maakappale Hoikanlahenmaasta oli tuomittu 600 ruislyhteen kanssa Tuomaiselle. Lisäksi isän oli ollut korvattava Tuomaiselle yhtä hyvä 3 000 lyhteen kaski kuin se, jonka hän oli tehnyt Tuomaisen maalle. Nyt Matti kuitenkin väitti, että kyseinen maakappale oli hänen tilaansa kuuluva. Koska asiassa oli annettu tuomio jo vuonna 1710, jätti oikeus sen ennalleen (Kuopion käräjät 5.-9.9.1728, s. 346-347).

Siveellisyysrikoksia 1700-luvulta

Matti Ollinpoika Heiskanen oli aikoinaan melkoinen naistenmies. Häntä nimittäin syytetään käräjillä kahdestakin eri siveellisyysrikoksesta.

Kuopion syyskäräjillä 5.9.1728 tuomittiin naimaton talollinen **Matti Heiskanen** Enonlahdelta salavuoteudesta saman kylän leski **Helka Laidittaren** (Laitisen) kanssa. Tämä oli tapahtunut keväällä 1727 ja suhteesta syntyi edelleen elävä tyttölapsi joulukuussa 1727. Nimismies **Henrik Hoffrén** totesi, ettei asianosaisia ollut aiemmin rangaistu tällaisesta synnistä. Siksi Heiskanen tuomittiin 10 hopeataalarin ja Laitinen 5 hopeataalarin sakkoon sekä kirkonrangaistukseen yhtenä sunnuntaina. Lisäksi Heiskanen joutui maksamaan lapsen elatukseen puoli tynnyriä rukiita vuosittain, kunnes se kykenisi itse elättämään itsensä. Sakkorahojen puutteessa Heiskasta rangaistiin raipoilla ja Laiditarta piiskaamalla (Kuopion käräjät 5.-9.9.1728, s. 313-314).

Vuoden kuluttua Kuopion syyskäräjillä 15.9.1729 nimismies **Henrik Hoffrén** syytti naimatonta talollista **Matti Heiskasta** ja naimatonta naikkosta **Elina Haapalatarta** (Haapalaista) Enonlahdelta salavuoteudesta. He olivat jatkaneet sitä vuoden ajan. Elina ei tiennyt, oliko hän vielä raskaana. Mattia oli sakotettu ja rangaistu samasta syystä edellisen vuoden syyskäräjillä. Matti sai 20 hopeataalarin ja kaksi kirkonrangaistusta ja Elina 5 hopeataalarin ja yhden sunnuntain sakon ja kirkonrangaistuksen (Kuopion käräjät 15.9.1729, s. 370-371).

Epäselvä palkkioasia

Talolliset **Paavo Heiskanen** ja **Mikko Ruhkanen**, selvittelevät epäselviä asioitaan Tuusniemen käräjillä maaliskuussa vuonna 1893. Tämän ensimmäisen erän voitti Paavo...

Maaliskuun 8. päivänä 1893 käsiteltiin Tuusniemen käräjillä seuraava ”palkkioasia”:

§ 73: ”Kun Käräjäoikeus uudelleen käsiteltäväksensä otti lakimääräisistä syyskäräjistä pöytäkirjan 30 §:stä näihin käräjiin lykätyn, kamarin luovuttamista ja palkkiota koskevan asian, jossa on kantajana Talollinen Ukonlahden kylästä Paavo Heiskanen ja vastaajana Talollinen Enonsalon kylästä Mikko Ruhkanen, tulivat asianosaiset, heitä esille huudettua, kumpikin itse oikeuteen saapuville.

Asiassa ennen tehty pöytäkirja julkiluettua nimittivät asianosaiset todistamaan. kantaja Mökkiläisen Ukonlahden kylästä Lassi Rothbergin ja Työmiehen myöskin viimeksi mainitusta kylästä Paavo Lempisen ja vastaaja Loisen Juojärven kylästä Mikko Pekkosen, jotka kaikki huudollansa saapuivatkin oikeuteen ja saivat, kun esteitä heitä vastaan ei ilmoitettu eikä tiedusteltaessakaan löytynyt, vannon todistajan valan, muistutettiin valan arvosta, kuulusteltiin erikseen ja kertoivat:

2. Lassi Rothberg, että kantaja kartanon jaossa lupasi vastaajalle, vaan ei hänen loiselensa, kortteerin samassa huoneessa missä hän itsekin asui ja että vastaaja oli kantanut huoneesta hyyrin loiselensa Matti Iivanaiselta. Omistettuaan todistuksensa ja palkkaa anottuansa kävi todistaja ulos.

3. Paavo Lempinen, samoin kuin edellinen todistaja Lassi Rothberg, lisäyksellä, että kantaja viime kesänä käski vastaajan muuttamaan kamarista pois tahi maksamaan hyyriä neljäkymmentä markkaa vuodessa ja että vastaajan loinen Matti Iivanainen on ollut vastaajalla työssä. Omistettuaan todistuksensa ja palkkaa anottuansa kävi todistaja ulos.

4. Mikko Pekkonen, samoin kuin edelliset todistajat 2 ja 3 lisäten, että kantaja kartanon jaossa ei suostunut antamaan vastaajan asuttavaksi puheenalaista kamaria, kun sanoi tarvitsevasen sen maitokamariksi. Todistaja omisti todistuksensa, anoi palkkaa ja kävi ulos.

Asianosaiset saivat nyt käydä ulos siksi aikaa, kun Käräjäoikeus keskusteltua teki seuraava PÄÄTÖS

Käräjäoikeus on tämän asian tutkinut ja katsoo näytetyksi, että vastaaja vastoin kantajan tahtoa on asunut kantajan kamarissa ja siten saattanut kantajalle haittaa, jonka tähden Käräjäoikeus katsoo oikeaksi velvoittaa vastaajan Mikko Ruhkasen korvauksena sanotusta haitasta kuittia vastaan maksamaan kantajalle Paavo Heiskaselle kaksikymmentä markkaa sekä kahdellakymmenelläviidellä markalla palkitsemaan kantajan oikeudenkäyntikustannukset.

Waadittuina todistajapalkkioina veloitetaan tämän ohessa asianosaiset maksamaan kantaja Paavo Heiskanen Lassi Rothbergille kolme markkaa ja Paavo Lempiselle yhden markan viisikymmentä penniä sekä vastaaja Mikko Ruhkanen Mikko Pekkoselle kolme markkaa, joihin todistajapalkkioihin, ellei niitä suosiolla makseta, lisätään tämän pöytäkirjan ja päätöksen lyhennysotteen huomautus sekä tarpeelliset ulosottokustannukset. Julistettiin.

Paavon ja Mikon ”törkyjuttu”

Saman vuoden syksyllä **Paavo Heiskasen** ja **Mikko Ruhkasen** sopu oli uudelleen koetuksella. Mikä lie herrat ajanut taas vastakkain, mutta asiaa puitiin jälleen käräjillä. Lukekaamme mitä Tuusniemen syyskäräjien pöytäkirjassa marraskuun 18. päivänä vuonna 1893 lukee:

§ 122: Talollinen Ukonlahden kylästä Paavo Heiskanen on törkyjen yhteiseltä tilalta poisviemisestä näihin käräjiin manuauttanut Talollisen mainitusta kylästä Mikko Ruhkasen sekä asiassa kuultavaksi Talollisen myöskin mainitusta kylästä Aaro Koistisen; ja kun tämä asia, joka kannejaossa oli määrätty tänä päivänä ajettavaksi nyt käsiteltäväksi otettiin, saapuivat asianosaiset heitä esille huudettua kukin itse oikeuteen.

Kantaja kertoi, että hän Tammikuuna 22 p:nä 1892 osti kolmannen osan Levälähdän tilasta n:o 8 Ukonlahden kylässä, mistä tilasta vastaaja Ruhkanen omistaa kuudennen osan; että vastaaja kaupan jälkeen vei mainitulta tilalta toiselle tilallensa n:o 4 Enonsalon kylässä ruisauman, kaksi ohra-aumaa ja jonkun verran heiniä sekä vuonna 1893 yhden häkin pelto-ohria, ruisauman sekä ruumenet ja pehkut ruumeniksi hakattuina, ja että Mökkiläisellä Aaro Koistisella oli tilalla 1893 otrahalmi, josta hän Ruhkasen käskystä vei kolmannen osan sen tuloksista vastaajan tilalle n:o 4 Enonsalon kylässä sekä antoi kantajalle ainoastaan neljännen osan; että Ruhkanen sitä paitsi vielä vei kantajan viljelemästä ja leikkaamasta palosta pienoisen hevoskuorman otralyhteitä, jotka samoin kuin edellä kerrotutkin töröt olisivat olleetkin vastaajalle menevät, vaan olisi ne pitänyt syöttää tilalla lannoitukseen tähden, jonka vuoksi kantaja nyt vaati vastaajan velvoittamista kantajan kärsimän vahingon korvauksena maksamaan kantajalle palkkiona sadasta kuormasta viidenkymmenen pennin jälkeen kuormalta.

Vastaaja selitti kanteen johdosta, että hän on tosin vienyt jonkun määrän kantajan mainitsemia törkyjä toiselle tilallensa, kun hänellä oli siellä riihi, vaan että hän syötti töröt Levälähdän tilalla, jossa hänellä oli kolme lehmää, kaksi hevosta sekä loisilla vielä kolme lehmää, joille on hankittu ruoka muualta, jota paitsi Levälähdän tilalle myöskin on tuotu eläinten ruokia Enonsalon tilalta n:o 4, joiden syiden vuoksi vastaaja vaati kanteen kumoamista.

Asiassa kuultuna selitti Aaro Koistinen, että hän tilan entisten omaistajain suostumuksella oli hakannut kaskan ja kun kantaja muutti tilalle, tarjosi Koistinen kantajalle töröt, joko palkintoa vastaan tahi vaati, että kantaja antaisi hänelle huoneen, jossa hän voisi syöttää eläimiänsä, vaan kun kantaja ei kumpaiseenkaan ehdotukseen taipunut, vei Koistinen töröt muuante.

Kantaja vaati nyt asiassa todistamaan Loiset Taavetti Koposen ja Mikko Hiltusen sekä Rengin Herman Heiskasen, jolloin vastaaja Ruhkanenkin samassa tarkoituksessa nimitti Lampuodin Juhana Hämäläisen ja Rengin Taavetti Markkasen, jotka kaikki huudollansa saapuivat oikeuteen ja saivat, kun esteitä heitä vastaan ei ilmoitettu eikä tiedusteltaessakaan löytynyt, vannon todistajan valan, muistutettiin valan arvosta, kuulusteltiin erikseen ja kertoivat:

1. Taavetti Koponen, että vastaaja Ruhkanen toissa keväänä kuletti kaksi kuormaa ruis- ja kaksi kuormaa Otralyhteitä ja yhden kuorman heiniä tilalta n:o 8 Ukonlahden kylässä tilalle n:o 4 Enonsalon kylässä, josta taas päinvastoin ensiksi mainitulle tilalle vietiin kaksi kuormaa otria. Omistettuaan todistuksensa ja palkkaa anottuansa kävi todistaja ulos.
2. Mikko Hiltunen, että vastaaja on Levälähdän tilalta kulettanut törkyjä tilalle n:o 4 Enonsalon kylässä ja verrattain vähemmän päinvastoin. Omistettuaan todistuksensa kävi todistaja ulos.
3. Herman Heiskanen, että todistaja oli vastaajalla viime vuonna renkinä, jolla ajalla kuljetettiin yhtä paljon molemmilta mainituilta tiloilta törkyjä toiselle, että maaliskuusta lähtien vastaajan lampuuti Jussi Hämäläinen toi kolmelle lehmälleen, yhdelle hevoselle ja yhdelle lampaalle tarvittavat töröt muualta. Omistettuaan todistuksensa ja palkkaa anottuansa kävi todistaja ulos.

4. Juhana Hämäläinen, että todistaja tuli viime keväänä vastaajalle lampuodiksi ja toi talven pitkään tilalle kaksitoista häkkiä heiniä, yhdeksän kuormaa lyhteitä; että loinen Matti Iivanainen toi parin kuorman verran törkyjä vastaajan toiselta tilalta Levälähdén tilalle; että eräs Kaisa Lempinen, jolla todistajan tieteen oli elätettävänä lehmä Levälähdén tilalle vastaajan osalla, kertoi tuoneensa muualta lehmällensä toistakymmentä häkkiä heiniä. Omistettuaan todistuksensa ja palkkaa anottuansa kävi todistaja ulos.
5. Taavetti Markkanen, että todistaja toissa vuonna ollessa vastaajan renkinä tuotiin enemmän törkyjä tilalta n:o 4 Enonsalon kylässä tilalle n:o 8 Ukonlahden kylässä kuin päinvastoin. Omistettuaan todistuksensa ja palkkaa anottuansa kävi todistaja ulos.

Asianosaiset saivat nyt käydä ulos siksi aikaa, kun Käräjäoikeudessa keskusteltua tehtiin seuraava
PÄÄTÖS

Käräjäoikeus on tämän asian tutkinut ja katsoo näytetyksi, että vastaaja on puheena olleelle tilalle tuonut enemmän törkyjä kuin mitä hän on sieltä pois kuljettanut, jonka vuoksi Käräjäoikeus katsoo oikeaksi kumota kantajan asiassa tekemän kanteen kokonansa; vaan asian laatuun katsoen saavat asianosaiset puolin ja toisin pitää omana vahinkonansa kärsimänsä oikeudenkäyntikustannukset.

Waadittuina työpalkkiona velvoitetaan tämän ohessa kantaja Paavo Heiskanen maksamaan Taavetti Kuposelle kolme markkaa ja Herman Heiskaselle kuusi markkaa sekä vastaaja Mikko Ruhkanen Juhana Hämäläiselle yhden markan ja Taavetti Markkaselle kolme markkaa, joihin todistajapalkkioihin, mielisuosioillisen maksun viipyessä, lisätään tämän pöytäkirjan ja välipäätöksen lyhennysotteen lunastus sekä tarpeelliset ulosottokustannukset. Julistettiin ilmoituksella, että = = = valitusosoitus ilman sakkoja; määräpäivä = = = maanantai, tulevan Joulukuun 18 pnä.

Tästä erästä tuli tasapeli ja siitä hyötyivät vain todistajat saadessaan lain määräämät todistajapalkkiot asianosaisilta kantajalta ja vastaajalta.

Normaaleja maakauppajuttuja

Tällaiset rauhalliset lain voiman ja käräjäoikeuden päätöksen vaatimat asiat työllistivät suurelta osin käräjäoikeuden istuntoja.

Tuusniemen talvikäräjät vuonna 1893 Maaliskuun 14 pnä:

§ 153: Minä otto Evert Broms, Hovioikeuden auskultantti, teen tietäväksi, että vuonna 1893 Maaliskuun 14 pnä, kun minä Keisarillisen Wiipurin Hovioikeuden määräyksestä, lautakunnan kanssa toimitin Tuusniemen kärjäkunnan lakimääräisiä talvikäräjiä, havaittiin käsillä olevista lainhuudatus pöytäkirjoista, että talollinen Paavo Heiskanen kauppakirjalla 22 pltä Tammikuuta 1892 kolmentuhannen kahdeksansadan viidenkymmenen (3850) markan hinnasta talollisen leskeltä Anna Katri Tirkkoselta ja hänen pojiltansa Erik Johan ja Kalle Petter Lempiseltä sekä edellisen

vaimolta Reetta Juvoselta on ostanut kolmanneksen (1/3) perintötilasta n:o 8 Tuusniemen pitäjän Ukonlahden kylässä, veroltansa koko tila kahdeksasosa (1/8) manttaalia, ja tälle kaupallensa saanut kolme julkista, ehdotonta ja moitteetonta lainhuutoa, ensimmäisen 7 pnä Huhtikuuta 1892 § 20, toisen 12 pnä Marraskuuta 1892 § 18 ja kolmannen näissä käräjissä 6 pnä Maaliskuuta § 1 lainhuudatus pöytäkirjaa, jonka tähden Paavo Heiskaselle nyt annetaan tämä minun nimelläni sekä tuomiokunnan ja minun sinetilläni varustettu kiinnekirja vakuudeksi siitä, että hänelle on tuleva se omistus- ja hallintaoikeus sanottuun tilan osaan, jonka edellä mainittu saanti laillisesti perustaa. Aika ja paikka edellä merkityt. Kihlakunnan oikeuden puolesta Evert Broms. mty.

Tuusniemen syyskäräjät vuonna 1893 Marraskuun 18 pnä:

§ 118: Manuu – Talollinen Tuusniemen pitäjän Ukonlahden kylästä Paavo Heiskasen pyynnöstä kutsutaan ja manataan tämän kautta talollinen Mikko Ruhkanen Enonsalon kylästä , talolliset Salomon ja Mikko Lempinen, Juhana Hirvos-vainajan leski Anna Hiltunen, hänen poikansa Mikko Juhana Hirvonen ja hänen tyttärensä lampuodin vaimo Anna Loviisa Hirvonen kaikki Ukonlahden kylästä sekä lampuodin vaimo Riikka Hirvonen Leppävirran pitäjän Haapamäen kylästä 8 pnä tulevaa Marraskuuta alkaviin lakimääräisiin Syyskäräjiin Tuusniemen kärjäkunnassa, jotka käräjät pidetään talollisen Antti Haposen omistamalla tilalla Tuusniemen kirkonkylässä, kuultaviksi ja vastaamaan, kun manuuttaja aikoo vaatia että hänen omistamat kaksi kuudetta osaa (2/6) perintötilasta n:o 8 Ukonlahden kylässä mittarin jaon kautta eroitettaisiin vastaajain omistamista osista samaa tilaa. Sen ohessa kantajalle pidätetään avoin puhevalta kaikessa mitä asiaan kuuluu tahi siitä voisi seurata, muistutetaan vastaajia, että manuu on laissa määrätyn edesvastauksen uhalla kuultava. Kuopiossa Heinäkuun 1. pnä 1893. Tuomarin viran puolesta Evert Broms v.t.

Anselmi Heiskasen linnareissu

-Tuusniemen rippikirjan mukaan vuonna 1860 syntynyt työmies *Anselmi Antinpoika Heiskasta* oli syksyllä 1886 sakotettu ensimmäisen kerran humaluudesta ja ensimmäisen kerran viinan myömisestä. Sitten hän jatkoi rikollista uraansa saamalla syytteen Tuusniemen syyskäräjillä 1897 törkeästä varkaudesta. Anselmi oli näet miesten ryyppyillä anastanut talollisen poika Koistiselta 600 markkaa Kuopiosta tämän tuomia voirahoja, joita tämä oli humalapäissään rehvastellessaan esitellyt. Mielenkiintoista asiassa on se, että jutun kantajana käräjillä oli Anselmi itse, joka syytti Koistista ja omaa veljeään Paavo Heiskasta rahojen anastuksesta häneltä. Kyseiset miehet kun olivat tulleet hakemaan Koistisen rahat pois Anselmilta seuraavana päivänä. Rikostutkinnassa kävi kuitenkin ilmi asioiden oikea laita ja lopulta Anselmi tunnusti vieneensä Koistisen rahat. Tästä hyvästä Anselmi tuomittiin kuritushuonevankeuteen Kuopion linnaan yhdeksi vuodeksi (1897-98) ja menettämään kansalaisluottamuksensa kolmeksi vuodeksi. Rippikirjassa 1891-1900 lukee: "*Abs. (synninpäästö) Kuopion linnassa 5.6.1898 varkaudesta; silloin ehtool*". Pääsi lopulta pois linnasta 2.11.1898. Muutama vuosi tästä, 1902 hän läksi sisarenpoikansa kanssa siirtolaiseksi Kanadaan. Kaksi Anselmin poikaa tuli perässä ja kaikki jäivät sille tielleen.

Oikeus- ja poliisiasioita.

— **Varjinaiset syysläräjät** Tuusniemellä loppuivat marraskuun 5 p:nä, leitettyään koulun 10 päivää. Tuo ei mielestäni ole pitkä aika, mailla voimistun ne vieläkin lyhempiin loppui, ellei olisi noita nimenomaista rettelijuttuja tunnusloukka- ja m. juttuja, joissa useinkin kanta ja vastustajalle suoritetaan kuluja ja kättä lauppojaan, että on vastustajan äkkäilytyden tähden sillä päädyt, ettei hänen itsestä tiekstä kyötu juonta.

Polkumennin metoja janoitiin olewan 17 juttua, näitä oja muunajuttuja, oja tolamerilon rikkomisjuttuja ja varfou- juttuja ja m. Omituinen oli eräs Anshelm Heiskasen meto, josta hän hytti meljedin Paavo Heiskasta ja toloshen poika J. Roistista iskelään rahain ryö- mölystä. Seikka on tällainen: Noin vuosi takaperin oli mainitut miehet ryö- päilleet leikkeen, ja silloin tavallisesti ei ole ihmisen kypä eikä fipeä. On ta- mallista, että silloin nähtään rahoja, ja niin lienee tehnyt mainittuja tilaisuu- desja tolosh. poika J. Roistinenkin, jolla oli silloin joutaja metoja noin 600 markkaa. Tämän huomasi Anshelm Hei- skanen ja häntä heräsi himo rahoihin lain Ennenk omiaan. Himon muuttui viimein, J. Roistisen ehti nallueta,

työty, ja Anshelm koppi rahat J. omaan tahtuunsa. A. huomasi, et- neltä oliwat rahat kadonneet, hän Paavo Heiskasen kanta Paavon jen Anshelmin luo ja o ti häneltä kfin rahat pois. Tästä rahain ryö- jestä meti A. H. heidät oileuteen. lasti-oikas tutkittua ja pari kolmeksi tä mietämistä haastatettua tuli siihen päätöksen, että Anshelm H. nän todellakin oli varastanut rahat, hän viimein tunnustikin tehneen tuomitfi hänet 1 vuodelksi vanke Täten toteutui hänen toivonsa, kun l A. H:ta, oli pyydetty sopimaan lausuekkaan: pitää tulla tunniolline minen tai järki roämo. Ja hän pinut. Siinä toteutui myöskin tuo n lause: jola toijelle tuoppaa laiva siihen laukoa.

Lehtileike, jossa Anselmi Heiskasen käräjäjuttu selvitetään juurta jaksain 12.11.1897 Savo-Karjala lehdessä.

Henkirikoskin löytyy historian hämärästä

-**Antti Paavonpoika Heiskanen** (s. 1804) peri Leppävirran Kartasalossa sijaitsevan Heiskala No:6 tilan isännyyden isältään ja viljeli tilaa kuolemaansa saakka. Muuttokirjassa vuodelta 1853, Tuusniemen kappelikunnasta Leppävirralle kuitenkin hänen kohdallaan: "Mies ajoittain mieleltään sairas, on mielenhäiriöisessä tilassa tehnyt murhan, vaimo hyvämaineinen", alkuperäisteksti: "Mannen skoftals minessjuk, har i rubbadt tillstånd begått mord, hustrun välfrejdad". Tuusniemen rippikirjassa vuosilta 1864-73 on maininta mielenvikaistuksissaan lyömällä tehdystä murhasta (Begått mord i sinnesrubbast till slant). Mitkä lie olleet Antin motiivit, kuka lienee ollut uhri ja liekö hän saanut aikoinaan tuomiota, ovat vielä selvittämättä.

Pojista polvi paranee...

-Jos nyt niin voidaan sanoa, mutta Tuusniemen rippikirjassa 1881-90 kehoitetaan edellisen Antin pojan Talollinen **Paavo Heiskasen** (s. 1824) kohdalla katsomaan rippikirjan lopussa olevaa rikosluetteloa. Siellä sitten lukee seuraavaa: " *Syyskäräjillä 1873 tuomittu yksityisestä huoruudesta 158 Smk:n sakkoihin. Ollut salaripillä.*" Myös suvun piirissä elävä tarina viittaa samaan asiaan: Paavo oli kaljapäissään kehunut että: "*Minnoun Leppävirran kartanon Kivimäin keisarj, mullon manttaalj muata ja kolome vaimoo.*" Päävaimo on ollut omassa kodissa ja mm. kaupunkivaimo Kuopion edustan Varvisaaressa.

- Edellisen pojan, talollinen **Antti Jussi Heiskasen** (s. 1858) kohdalla Tuusniemen rippikirjassa 1874-81 on maininta: "*Heiskanen Anders Johan, joka asuu Kosula No:6:ssa on tuomittu vuonna 1875 ensikertaisesta juopumuksesta*". Häntä on sakotettu tästä hillittömyydestä erikoisen rankasti, peräti kolmella sadalla markalla (työmiehen vuosipalkka oli siihen aikaan n. 500 mk). Myös seuraavassa rippikirjassa vuosilta 1881-90 kehoitetaan: "*Katso rikosluettelo*". Itse rikosluettelossa taas lukee, että: "*Talvikäräjillä 1882 tuomittu juopumuksesta ensimmäisen kerran 12 Smk:n sakkoihin*". Ilmeisesti hän on nuorena ollut vähän villinsorttinen. Vanhemmiten se puoli on jäänyt hänestä ilmeisesti pois, koska hän on perimätiedon mukaan ollut varsin kunnollinen mies aikuisiässä, joskin jonkin verran viinaanmenevä.

Varsin raisuja ukkeleita ovat Hörrilän isännät siis aikoinaan olleet!

Iso veli valvoo...

-Aikalaisen yhteiskunnan holhouksesta saa hyvän kuvan lukiessaan vanhoja rippikirjoja. Myöhemmin talonsa menettänyt ja tehtaan työmiehenä perhettään elättänyttä **Pekka Pekanpoika Heiskasta** (s. 1859) oli jostain syystä jurppinut niin, että otti kunnon hutikat. Siitäpä oli seurannut sakot Kuopion raastuvanoikeudelta ensimmäisen kerran humaluudesta vuonna 1886. Kyseinen humaltuminen oli tapahtunut nähtävästi veljensä **Antti Jussin** kanssa Kuopion kaupungissa käynnin yhteydessä. Kirkonkirjoissa 1890-luvulta on lisäksi ajan moraalikäsitysten mukainen maininta: "*Huoraapi Hilda Voutilaisen kanssa*".

Heiskaset rikoksen uhreina

-**Antti Lemetinpoika Heiskanen** (s. 1790) oli nuorna miesnä renkinä Heiskasten eri taloissa Enonsalossa, ja Kartansalossa. Toimi sittemmin torpparina Kartansalossa. Kuolinsyyksi haudattujen luetteloon ja lastenkirjaan merkattu: "*Murhattu*" (Mörd.) 22.10.1821.

-Rippikirjassa 1890-1900 lukee **Erkki Jussi Räsäsen** ja **Maria Juhontytär Heiskasen** asuman torpan Juurikkamäki No:7 Lahnasen kohdalla: "*Tässä mökissä pieksetty Olli Heiskasen vaimoa Anna Lena Leskistä*". Kyseinen Olli oli kolmoshaaraan kuuluva työmies Juurikkamäeltä ja pieksetty vaimonsa Anna Helena taas kotoisin Ukonlahdelta.

Monitoimirötöstelijä Jussi Heiskanen

-Rippikirjassa 1874-81 Tuusniemen Kartansalon kylänloppulaisten jälkeen on ns. mustakirja. Sen mukaan **Jussi Ollinpoika Heiskanen** (s. 1829) oli ollut varsinainen rötösherra ja tuomittu useista rikoksista, jotka on tehty eri puolilla Itä-Suomea, mm. Tuusniemellä, Kaukolassa (Karjalassa), Räisälässä (Karjalassa), Liperissä ja Käkisalmella. Hänen tekemisistä on rangaistusluettelossa enemmän tekstiä, kuin kenestäkään muusta. Rikokset ovat tapahtuneet vuosien 1867-1873 välillä. Saanut rangaistukseksi ainakin 20 paria raippoja (20 par spö) 21.9.1873 Tuusniemellä.

Murhasta vangittuna Vaasan linnassa

-**Anna Mikontytär Heiskanen** (s. 1792) oli mennyt naimisiin Tuusniemellä **Kustaa Aataminpoika Räsänen** kanssa vuonna 1811. He olivat välillä asuneet jossain muuallakin, mutta rippikirjassa vuosilta 1830-34 lukee perheen kohdalla: "Oli miehensä kanssa murhasta vangittuna Vaasan linnassa (varit häktande för mord hvil Ket blifvit genom Wasa Slot = Bättern slätt på f....den) mutta jutun käsittely on lykätty tulevaisuuteen Vaasan hovioikeuden päätöksellä.

Pelätty Vaasan linna, jossa Anna Heiskanen virui miehensä kanssa.

Pontikankeittäjiä ja viinatrokareita...

-Tähän "syntiin" oli syyllistynyt varmasti suhteellisen moni aikalainen. Ohessa vain muutamia esimerkkitaupauksia.

Vanhaisäntä **Jussi Jussinpoika Heiskanen** (s. 1790) pyrki hankkimaan hiukan lisätienestiä vanhuuden päiviensä varalle, mutta jäi harmikseen kiinni ja sai jo vanhana 66-vuotiaana ukkona vuonna 1856 peräti 30 ruplan sakot luvattomasta viinanpoltosta ja tuotoksensa edelleen myynnistä.

-Työmies **Jussi Taavetti Antinpoika Heiskasen** (s. 1846) kohdalla rippikirjassa 1881-90 kehoitetaan katsomaan rikosluetteloa. Sieltä löytyy seuraavanlainen rötöstely: "Sakkoa 60 Smk 1. Kerran luvattomasta viinanmyönnistä". Saanut synninpäästön 2.9.1877.

-Työmies **Pekka Pekanpoika Heiskanen** (s. 1819), joka ei ole käynyt pahemmin kinkereillä, eikä myöskään ehtoollisella. Tuomittiin 30 ruplan sakkoihin väkiviinan valmistuksesta vuonna 1856. Erityismaininta rippikirjassa: *Ei osaa vähääkään lukea!*

Aikalaisia moraalikäsitteitä

-**Riitta Tiina Matintytär Heiskanen** oli piikana Ukonlahti No:6 Hevonlahdessa vuosina 1865-70. Nähtävästi erotettiin palveluksesta raskauden vuoksi, sillä hän oli lehtolapsensa synnyttäessään irtolaisena Ukonlahti No:6:ssa. Rippikirjassa on hänen kohdallaan merkintä irstaudesta (lösaktig) ja kysymysmerkki perässä! Sai synninpäästön lehtolapsen syntymän johdosta 26.8.1866. Riitta Tiina meni myöhemmin kuitenkin kunniallisiin naimisiin ja pyöräytti vielä miehelleen neljä lasta.

-Työmies **Pekka Pekanpoika Heiskasta** joka oli syntynyt vuonna 1835 syytettiin Tuusniemen syyskäräjillä 1848 piika **Reetta K:n** kanssa harrastamastaan avioliiton ulkopuolisesta suhteesta

sakkoihin. Kyseinen Reetta saattaa olla hänen myöhempi vaimonsa **Margagreta Kanniainen**. Pariskunta sai ainakin kaksi yhteistä lasta, lisäksi Margareetalla oli viisi aviotonta lasta, joiden isistä ei ole varmaa tietoa.

- Viitoshaaran kantaisä **Pekka Heiskanen** (s. 1790-94) oli rippikirjan mukaan vanhemmiten raihnainen (bräcklig) ja sakotettu (pliktfäl) juopumuksesta (fylleri) kuudella (6,00 Rub.) ruplalla.

- Työmies **Pekka Jussi Siipasen** vaimo **Anna Maria Mikontytär Heiskanen** (s. 1837) asui miehensä kuoltua Susiniemi No:6:ssa ainakin vuoteen 1873 saakka. Pariskunnalla oli neljä yhteistä lasta. Hän oli hyvin köyhä ja vapautettu kaikista maksuista. Köyhyydestään ja kurjuudestaan huolimatta Anna Maria oli kuitenkin elinvoimainen nainen, sillä rippikirjassa on merkintä: "Synnytti lehtolapsia 15.2.1875 ja 22.11.1876", siis 39 ja 40 vuotiaana! Ensimmäinen lapsista todennäköisesti syntyi kuolleena, tästä Anna sai synninpäästön 30.5.1875 ja toisesta hairahduksestaan 8.7.1878. Kolmaskin lehtolapsi syntyi muutamaa vuotta myöhemmin, silloin Anna Maria oli jo 43-vuotias! Silloin syntynyt pikku Otto kuoli kuitenkin alle 2-vuotiaana rokkoon.

Muita rötöksiä

-Lienee ollut ankara isäntä talollinen **Paavo Antinpoika Heiskanen** (s. 1852), joka sai vuoden 1876 talvikäräjillä sakkoa peräti 20 mk, *"toisen ihmisen kovasta kohtelusta"*.

- Viitoshaaralainen työmiehen vaimo **Anna Reetta Pekantytär Heiskanen** lienee ollut kleptomaniaan taipuvainen, sillä rippikirjan rikosluettelossa on merkintä: *"1879 sakkoa 3 mk 20 p. toisen kerran näpistelemisestä"*. Rippikirjan mukaan ollut oikein kahdesti salaripillä näistä näpistelyjutuista.

7. Suuren kiven vieritys

Kirj. Kaija Heiskanen

Seuraava mielenkiintoinen oikeusjuttu on **Kaija Heiskasen**, "Poimintoja polun varrelta" -nimiseen Heiskasten sukuseuran kustantamaan tarinakirjaan vuonna 2005 kirjoittama ja julkaistaan hänen luvallaan lyhentämättömänä. Tarinassa arkkiviholliset **Paavo Heiskanen** ja **Mikko Ruhkanen** ottivat taas kerran yhteen. Nyt jo mielikuvituksen rajoilla olevassa jutussa.

Tarinan **Paavo Heiskanen** kuuluu Tuusniemen Mankara-Heiskasiin. Hän on syntynyt Enonsalon kylän talossa numero 2 Harjula. Perheen perustamisen jälkeen asuttiin Enonsalossa vuoteen 1884, jolloin muutettiin Kosulaan. Siellä Paavo mainitaan Musta-nimisen talon isäntänä. Vuonna 1892 perhe hankki talon Ukonlahden Levälahdesta ja siellä tapahtui eräänä syksyisenä päivänä seuraavaa. Tarina perustuu suurimmaksi osaksi käräjäpöytäkirjojen antiin. Hieman on kirjoittaja lisännyt siihen olosuhdeväritystä.

Elettiin lokakuun alkua vuonna 1893. Talon isäntä Paavo Heiskanen Tuusniemen Ukonlahdesta oli eräänä maanantaina aamuvarhaisella ajelemassa Helena-emäntänsä kanssa kotoaan Levälahden laivarantaan. Oltiin menossa Kuopioon. Käräyt olivat täynnä nyssäköitä ja purnukoita. Oli kermaa ja voita, kananmunia ja rieskaa y.m. maataloustuotteita, jotka oli tarkoitettu Kuopion torilla myytäväksi. Yht'äkkiä matkanteko keskeytyi. Keskellä tietä lojui valtava kivenlohkare, joka peitti koko tien. Toisella puolella oli korkea kallio ja toisella veden alla oleva kivikkoranta. Kiveä ei käynyt niin ollen hevuskäräyillä kiertäminen eikä se ihmisvoimin työnnettynä hievahtanutkaan.

Mutta mistä tuo kivi oli tielle lennähtänyt? Paavo ymmärsi heti, että nyt olivat kylän miehet olleet ilkivallan teossa. Olihan Paavo uusi tulokas Ukonlahden kylässä eikä ehkä vielä joukkoon täysin hyväksytty. Kivi oli vieritetty tielle viereisen kallion päältä. Yhdeltä mieheltä teko ei varmaankaan olisi onnistunut, vaan kyseessä täytyi olla isompi porukka.

Seuraavalla viikolla alkoivat kylällä juorut kulkea ja aikansa kuunneltuaan päätti Paavo-isäntä "manuuttaa" lähellä asuvan mökkiläisen **Aukusti Hämäläisen** kiusanteosta käräjille. Siinä oli ainakin yksi varma tihutyöhön osallistunut - ehkäpä muutkin selviäisivät, kun kärjätuomari oikein kovasti patistelisi.

Ensimmäinen seuraus käräjähaasteesta oli, että Hämäläinen kävi polttamassa kiven pois. Tämä ei kuitenkaan Heiskasen mieltä lauhduttanut, vaan piti haasteensa voimassa. Asia otettiin esille jo seuraavilla käräjillä marraskuun 18. päivänä. Silloin Hämäläinen kertoi itse asiassa olleensa tienparannuspuuhissa vierittäessään kiven varsin vetelänä tunnettuun tien kohtaan. Hän oli aikonut hienontamalla kiven saada tien kovennetuksi, mutta ei ollutkaan heti joutanut hommaa hoitamaan. Vasta pari viikkoa myöhemmin hän oli saanut sen tehtyä ja tie oli nyt Hämäläisen kertoman mukaan paljon entisestään korjaantunut.

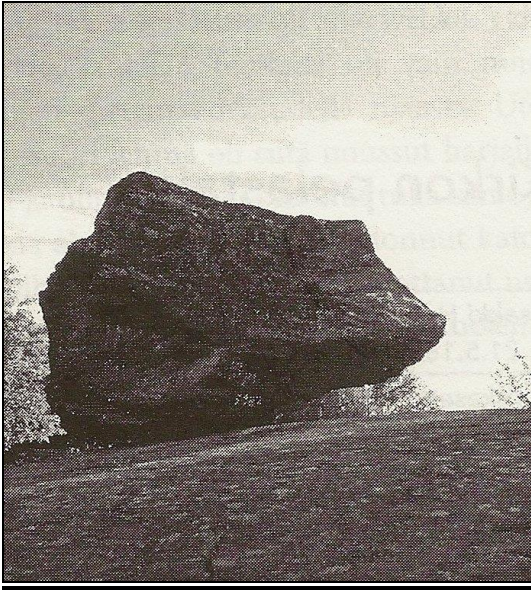
Heiskanen oli saanut todistajakseen mökkiläinen **Paavo Juvosen**. Tämän kertoman mukaan Hämäläisellä oli ollut mukana useita muita miehiä, kun he mainittuna sunnuntaiaamuna olivat tulleet Heiskasen talon lähellä olevalle kalliolle ja Heiskasta uhkaillen pudottaneet noin kuutiokyynärsuuruisen kiven kalliolta sen vieritse kulkevalle tielle. Sittemmin he koettivat kyllä vierittää sitä pois, vaan eivät jaksaneet. Juvonenkin oli sitä mieltä, että kun kivi nyttemmin oli särjetty paikoilleen, oli tie siltä kohtaa parempi kuin ennen.

Kun Paavo Heiskanen nyt huomasi olevansa joutumassa tappiolle, pyysi hän lykkäystä lisänäytösten esittämistä varten.

Seuraavan kerran asia oli esillä talvikäräjillä 2.4.1894. Paavo Heiskanen oli nyt saanut todistajakseen työmies **Matti Iivanaisen**. Mutta kun selviteltiin jääviyskysymyksiä, selvisi, että Iivanainen ehkä oli ottanut osaa käsiteltävänä olevaan rikokseen. Näin ainakin väitti syytettynä ollut Aukusti Hämäläinen. Iivanainen kyllä väitti syytöksen perättömäksi, mutta oikeuden oli pakko jälleen siirtää asian käsittelyä jääviysasian selvittämisen takia. Kuitenkin oikeus päätti jo nyt kuulla Iivanaista "kuolevaisuuden varalta" ja Iivanainen kertoi että: *"Hämäläinen kysymyksessä olleessa tilaisuudessa neljän muun miehen avulla tien vieressä olevalta jyrkältä kalliolta pudotti suuren kiven sille tielle, joka kantajan kodista kulkee Levälähdän laivalaiturille ja että mainittu kivi oli niin suuri, että se kokonansa sulki tien, jonka toisella puolella oli jyrkkä kallio ja toisella kallioranta, joka tavallisesti oli veden alla ja että rikos tapahtui Sunnuntai-iltana ennen kello 9."*

Asiaan palattiin seuraavilla käräjillä marraskuun 12. päivänä 1894. Nyt oli löydetty lisää todistajia: Heiskasella mökkiläiset **Juho Kanninen** ja **Pekka Heiskanen** ja Hämäläisellä talollinen **Mikko Ruhkanen**. Heiskasen todistajat yhtyivät aiemmin esitettyihin väitteisiin, mutta Ruhkanen oli sitä mieltä, että kiven vierityksestä tielle ei ollut tullut mitään vahinkoa. Päinvastoin tie oli sitä kautta korjaantunut, kun kivi upotettiin pehmeään kohtaan. Ruhkasen mielestä kiven sijainti kallion päällä oli ollut vaarallinen hevosella ajavalle.

Vihdoinkin saatiin aikaan päätös: *"Oikeus on asian tutkinut ja katsoo tosin näytetyksi, että vastaajat ylimielisyydessään ovat vierittäneet kiven kantajan käytettävälle tielle, vaan kun siitä ei ole kenellekään mitään vahinkoa tahi haittaa johtunut ja vastaajat sittemmin ovat kiven pienennelleet, joten se on tietä korjannut, jonka vuoksi ja varsinkin kun vanhemmassa laissa, jonka käytettävänä ollessa tämä teko on tapahtunut, puuttuu edesvastausmääräystä siitä, on oikeus kumonnut kanteen kokonaisuudessaan, vaan asian laadun vuoksi saavat asianosaiset puolin ja toisin pitää omana vahinkonansa kärsimänsä oikeudenkäyntikustannukset".*

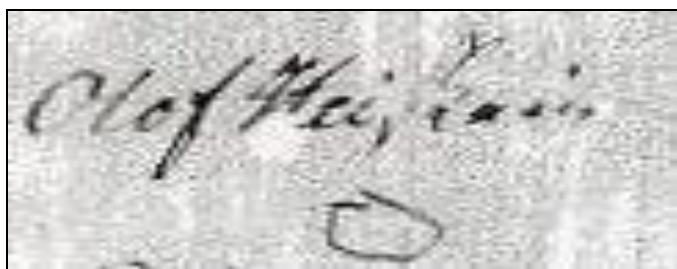
Suuri kivi, ennen vieritystä

8. Tuusniemen Heiskasten käsialanäytteitä vuosien varrelta

Seuraavassa vanhoista asiakirjoista poimittuja Heiskasten käsialanäytteitä. Kirjoitustaito oli entisinä aikoina talonpoikien keskuudessa harvinaista ja moni osakin kirjoittaa vain joko puumerkkinsä tai nimensä etukirjaimet. Ne olivat kuitenkin tärkeitä, sillä vain niillä erilaiset sopimukset ja kaupat pystyttiin sinetöimään ja dokumentoimaan. Nimen selvennyksen eli varsinaisen nimen on raapustanut joku kirjoitustaitoinen henkilö, yleensä kirjuri.

Allekirjoituksia ja puumerkkejä Isojaon ajalta

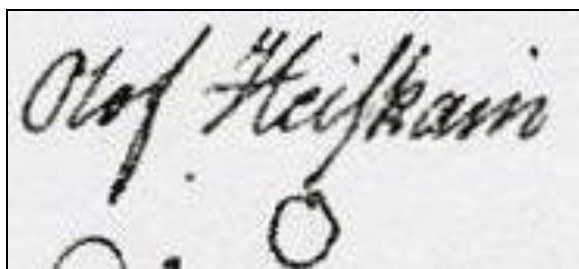
Seuraavat allekirjoitukset ovat Enonsalon Isojakoasiakirjasta, sen eri osioilta vuosilta. Vierekkäin on saman henkilön käsialanäytteet kahdesta eri paperista. Vasemmanpuoleiset 12.7.1793 ja oikeanpuoleiset vuodelta 1794. Suurin osa on pysynyt melko lailla samanlaisina, mutta jotkut ovat totaalisen erinäköisiä.

Nimi: **Olli Ollinpoika Heiskanen**

Ammatti: Talollinen, Enonsalo No:4, Niemelä

Elinaika: 27.5.1763 -

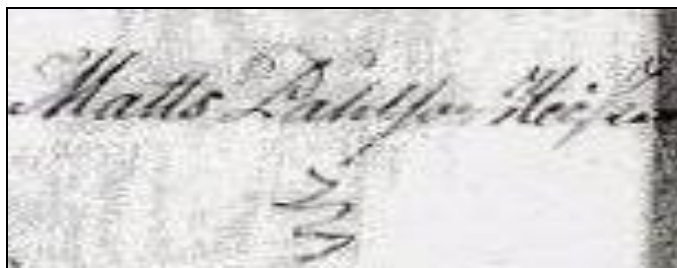
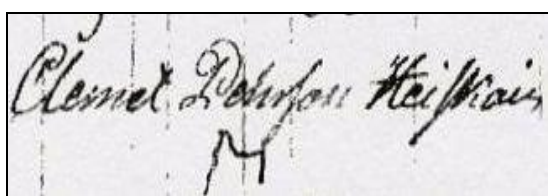

Nimi: **Lemetti Pekanpoika Heiskanen**

Ammatti: Talollinen (½), Enonsalo No:6, Mäkelä

Elinaika: 10.8.1757 -

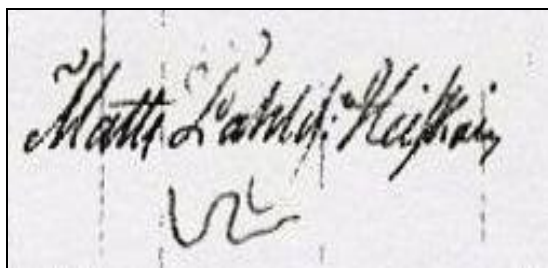
Muuta: Omisti tilan puoliksi veljensä Paulin kanssa

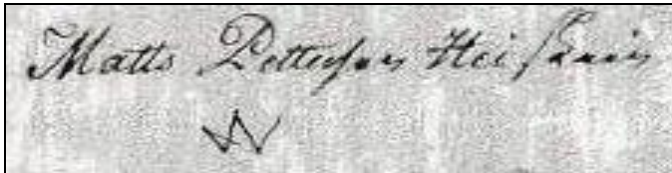

Nimi: **Matti Paulinpoika "Mankara" Heiskanen**

Ammatti: Talollinen, Enonsalo No:3, Rasila

Elinaika: 1754 - 24.4.1810

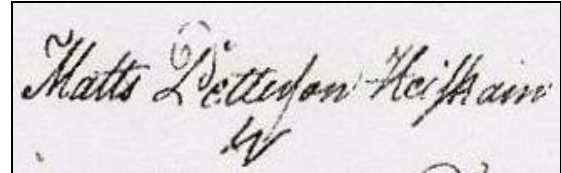

Handwritten signature of Matti Pekanpoika Heiskanen in cursive script, with a large 'M' and 'H'.

Nimi: **Matti Pekanpoika Heiskanen**

Ammatti: Talollinen, Enonsalo No:1, Honkala

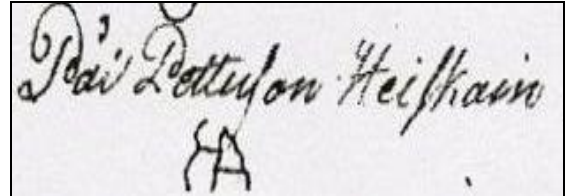
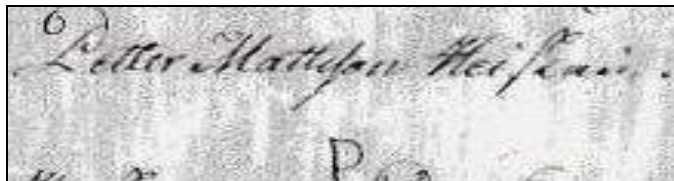
Elinaika: 28.5.1763 - 25.1.1813

Handwritten signature of Matti Pekanpoika Heiskanen in cursive script, with a large 'M' and 'H'.Handwritten signature of Pauli Pekanpoika Heiskanen in cursive script, with a large 'P' and 'H'.

Nimi: **Pauli Pekanpoika Heiskanen**

Ammatti: Talollinen (½), Enonsalo No:6, Mäkelä

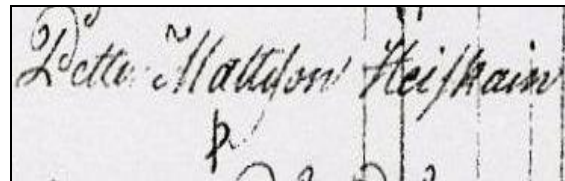
Elinaika: 1762 - 17.4.1805

Handwritten signature of Pauli Pekanpoika Heiskanen in cursive script, with a large 'P' and 'H'.Handwritten signature of Pekka Matinpoika Heiskanen in cursive script, with a large 'P' and 'H'.

Nimi: **Pekka Matinpoika Heiskanen**

Ammatti: Talollinen, Enonsalo No:5, Kalhu

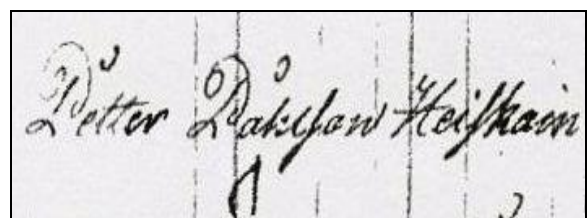
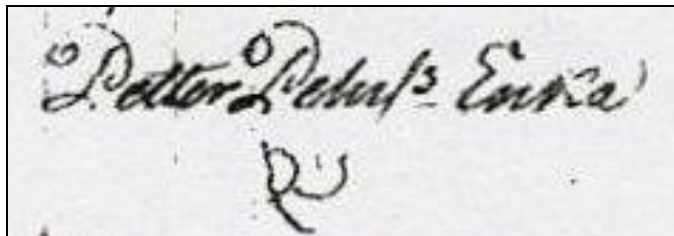
Elinaika: 18.11.1762 - 1804

Handwritten signature of Pekka Matinpoika Heiskanen in cursive script, with a large 'P' and 'H'.Handwritten signature of Petteri Paulinpoika Heiskanen in cursive script, with a large 'P' and 'H'.

Nimi: **Petteri Paulinpoika "Hörri" Heiskanen**

Ammatti: Talollinen, Enonsalo No:2 Harjula

Elinaika: 1749 - 5.11.1818

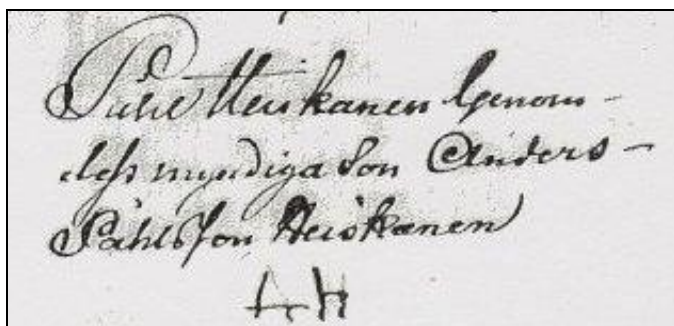
Handwritten signature of Petteri Paulinpoika Heiskanen in cursive script, with a large 'P' and 'H'.Handwritten signature of Maria Jussintytär Poutiainen in cursive script, with a large 'M' and 'P'.

Nimi: **Maria Jussintytär Poutiainen**

Ammatti: Talollinen (Pekka Heiskasen leski)

Muuta: Edusti perhettä Isojaossa poikien ollessa alaikäisiä

Allekirjoituksia ja puumerkkejä vuodelta 1841

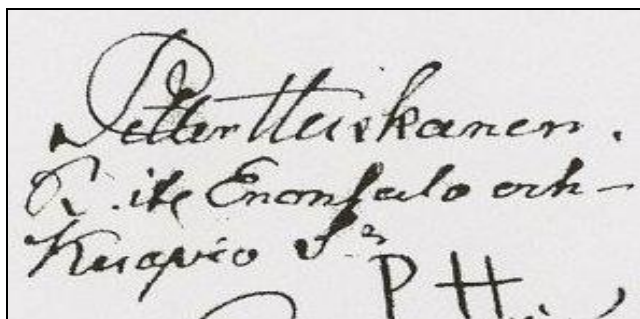
Antti Heiskanen
Leppävirran Oulussa
Päästön Heiskanen
AH

Nimi: **Antti Paavonpoika Heiskanen**

Ammatti: Talollisen poika, Lv-Ks No:6, Heiskala

Elinaika: 1804 - 2.3.1869

Kirjoitusaika: 19.4.1841

Petter Heiskanen
P. Heiskanen
Kuopio P.H.

Nimi: **Pekka Matinpoika Heiskanen**

Talollinen, Enonsalo No:2 Harjula

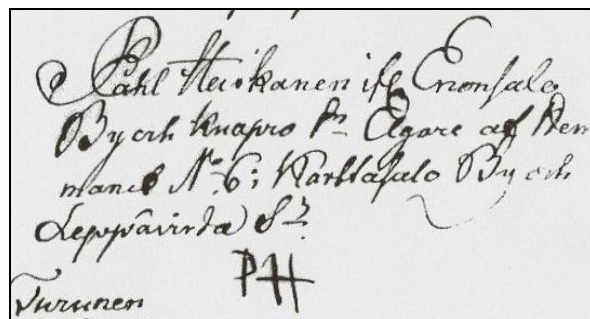
Elinaika: 1802 - 21.6.1856

Asiakirja: Maakauppa

Henkilön rooli: Myyjä

Kirjoitusaika: 14.10.1841

Muuta: Enonsalosta Kuopiosta

Påhl Heiskanen if Enonsalo
By och Knäpö P. Agare af Ben
manes N:6; Karlafalo By och
Leppävirran S?
Turunen PH

Nimi: **Paavo (Påhl) Petterinpoika Heiskanen**

Ammatti: Talollinen, Lv-Ks No:6, Heiskala

Elinaika: 21.5.1780 - 3.8.1851

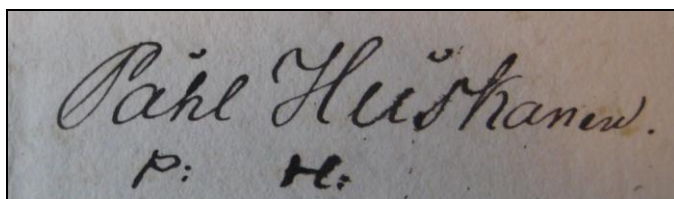
Asiakirja: Maakauppa

Henkilön rooli: Ostaja

Kirjoitusaika: 14.10.1841

Muuta: Tilan No:6 omistaja Kartasalon
kylästä Leppävirralta

Allekirjoituksia ja puumerkkejä vuodelta 1850

Påhl Heiskanen
P. H.

Nimi: **Paavo (Påhl) Petterinpoika Heiskanen**

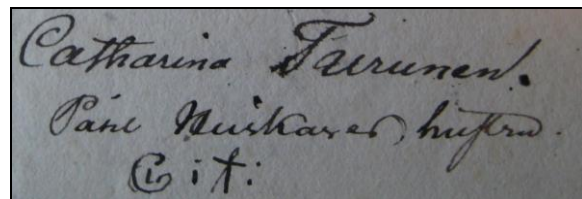
Ammatti: Talollinen, Lv-Ks No:6, Heiskala

Elinaika: 21.5.1780 - 3.8.1851

Asiakirja: Lisämaan osto Heiskalaan

Henkilön rooli: Ostaja

Kirjoitusaika: 9.8.1850

Catharina Turunen
Påhl Heiskanen, knäpö.
C. H.

Nimi: **Katariina Ollintytär Turunen**

Ammatti: Talon em., Lv-Ks No:6, Heiskala

Elinaika: 1778 - 27.4.1857

Asiakirja: Lisämaan osto Heiskalaan

Henkilön rooli: Ostajan vaimo

Kirjoitusaika: 9.8.1850

Nimi: **Pekka Matinpoika Heiskanen**
Ammatti: Talollinen, Enonsalo No:2 Harjula
Elinaika:1802 - 21.6.1856
Asiakirja: Lisämaan osto Heiskalaan
Henkilön rooli: Myyjä
Kirjoitusaika: 9.8.1850
Muuta: teksti; "talon mies Enonsalo"

Nimi: **Pauli Antinpoika Heiskanen**
Ammatti: Talollisen pojan poika, Heiskala
Elinaika: 9.5.1824 - 9.12.1894
Asiakirja: Lisämaan osto Heiskalaan
Henkilön rooli: Todistaja
Kirjoitusaika: 9.8.1850
Muuta: "tuleva Kivimäin keisarij"

Nimet: **Paavo ja Antti Pekanpoika Heiskanen**
Ammatti: Talollisen poikia, Enonsalo No:2 Harjula
Elinaika: P; 25.1.1836-19.1.1881, A; 30.4.1834-4.1.1873
Asiakirja: Lisämaan osto Heiskalaan
Henkilöiden roolit: Todistajat
Kirjoitusaika: 9.8.1850
Muuta: Teksti; "Pekan pojat"

Nimi: **Katariina Poutiainen**
Ammatti: Talon miniä, Lv-Ks No:6, Heiskala
Elinaika: 1808 - 7.11.1888
Asiakirja: Lisämaan osto Heiskalaan
Henkilön rooli: Todistaja
Kirjoitusaika: 9.8.1850
Muuta: Antti Heiskasen vaimo

Nimi: **Valpuri Laurintytär Pelkonen**
Ammatti: Talon emäntä, Enonsalo No:3 Rasila
Elinaika: 16.12.1802 - 17.11.1873
Asiakirja: Lisämaan osto Heiskalaan
Henkilön rooli: Todistaja
Kirjoitusaika: 9.8.1850
Muuta: Pekka Heiskasen leski

